

for 4de Kreds (Jørgen Pedersen) udtalte med Hensyn til den Skat, der lægges paa Jorden. Det, jeg ønsker, er blot, at man kunde give Ungdommen paa Landet en lille Smule Opmuntring til at blive derude i Stedet for at skulle sige til dem: Vent, vent! eller: Rejs til Byen!

Jeg vil derfor meget bede dette høje Ting om at behandle dette Lovforslag villigt og om at gøre det saa hurtigt som paa nogen Maade muligt.

Steincke: Det ærede 12te landstingsvalgte Medlem (Ole Hansen) var saa elskværdig efter min Tale forleden Dag om Overgang til Selveje af Fæstegods o. s. v. at gøre nogle Bemærkninger om Stats- og Kommunefæste, der efter hans Mening vilde betyde et Tilbageskridt. Han sagde i saa Henseende: „Vi har her i Landet haft baade Statsfæste og Kommunefæste ved Siden af Fæste under Godsejerne, og jeg er noget tilbøjelig til at tro, at de, der har prøvet Statsfæste og Kommunefæste, og som er sluppet fra det, beder sig fritagne for at komme ind under disse Forhold igen.“ De Teorier, jeg udviklede den Dag, vilde efter hans Mening ikke vinde megen Tilslutning ude blandt Landbrugerne. Jeg svarede den Dag det ærede Medlem, at dette Spørgsmaal rigtigst og bedst diskuteredes, naar vi behandlede Spørgsmaal, der berørte fremtidige Principper for Landbolovgivning, og jeg henviste i saa Henseende netop til det Lovforslag, vi i Dag behandler, altsaa Lovforslaget om Bort salg af Jord i offentligt Eje. Den højtærede Landbrugsministers Udtalelse viser jo ogsaa, at jeg har Ret i disse Bemærkninger, at Fremtidens Former bedst diskuteres ved Behandlingen af den Begyndelse, der med dette Lovforslag sker. Jeg antager da, at de ærede Ordførere ikke har noget imod, at jeg kort vender tilbage til Spørgsmaalet om Fæste og andre Besiddelsesformer indenfor Landbruget.

Jeg vil da gerne spørge det ærede 12te tingvalgte Medlem (Ole Hansen) om, hvornaar og hvor vi tidligere har haft Stats- og Kommunefæste her i Landet. Jeg kender ikke noget til det og har ikke kunnet finde noget om det, men det ærede Medlem maa jo kunne forklare mig det, da han udtalte sig saa afgørende om, hvilke Virkninger dette Fæste havde haft paa Befolkningen. Jeg ved ganske vist, at fæstepligtig Ejendom kan være overgaaet til Staten, saaledes som det f. Eks. er sket med Sorø Akademi, men i saa Tilfælde er der kun Tale om, at Staten for saa vidt optræder i Stedet for den

tidligere Godsejer, eller hvem det nu var; Retsforholdet vedbliver at være det samme som det oprindelige. Jeg har derimod ikke vidst af, at man har haft Stats- og Kommunefæste som en selvstændig retlig Ordning.

Hvad dernæst Landbrugernes Utilfredshed med Fæstetanken angaar, saa ved jeg nok, at Synet paa dette Forhold er meget forskelligt, men det er dog egentlig ikke underligt, at Ordet Fæste paa Forhaand ikke vækker Begejstring, idet man uvilkaarlig tænker paa det historisk nedarvede, den hele usikre Stilling, Fæsterne i gamle Dage havde, Godsejernes Vilkaarlighed, den bundne Drift og den indskrænkede Dispositionsfrihed paa forskellige Omraader, kort sagt, Fæsterens personlige Afhængighed af en anden Mand. Men det er netop disse Ulemper, vi i de Former, vi nu skulde gaa over til, tilsigter at fjerne uden at fjerne Fordelene ved Fæste, de smaa Afgifter, mindre Driftskapital, Fritagelse for Jordspekulationens fordærvelige Virkninger, for de stærkt svingende Konjunkturers ødelæggende Virkninger for den kapitalsvage, hvortil endelig kommer Samfundets Interesse i at befries for et jordløst Landproletariat. Derfor er den højtærede Landbrugsminister særlig i Øjeblikket inde paa at søge at skaffe saamange Boliger, saa mange selvstændige Bedrifter paa Landet som mulig for de ejendomsløse. Om vi skal kalde denne Ordning her for „Fæste“, det er mig i og for sig ligegyldigt, om end jeg af historiske Grunde gerne vilde have et andet Navn. Jeg har ikke kunnet finde nogen virkelig slaaende Betegnelse for dette Forhold, og det vilde være en smuk Opgave for det ærede 12te tingvalgte Medlem at finde en saadan, thi i saa Fald vilde han gøre sit til at modvirke den urimelige og uretfærdige Mistro og Uvillie mod disse Former for Fæste, som altsaa efter hans Mening raader i Landbokredse, men som ikke vil komme til at raade, naar det Forhold, vi her behandler, bliver gennemført. Personlig kender jeg, som sagt, ikke nogen adækvat Betegnelse for disse Jordbrugeres Stilling, der, som nærværende Lovforslag siger i § 7, netop udøver „en Ejers fulde Raadighed“ over Ejendommen, bortset fra, at de ikke maa pantsætte Jordværdien eller uden Samtykke udstykke Jorden o. s. v., altsammen kun en Følge af, at de ikke var Ejere af den oprindelige nøgne Jordværdi, og for saa vidt, hvad denne Jordværdi angaar, er Forvaltere af en Statsprioritet, i Stedet for, at de fleste af dem eller deres Børn ellers vilde blive Privatkapitalismens stadig gældbundne Forvaltere.